



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

## Het nationale platform voor criminaliteitsbeheersing: Crisis: waar hebben we het eigenlijk over?

Vonk, P.

### Citation

Vonk, P. (1994). Het nationale platform voor criminaliteitsbeheersing: Crisis: waar hebben we het eigenlijk over? *Bestuurskundige Berichten*, 9(1), 8-9. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233761>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233761>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Pauline Vonk

De term crisis is geen eenduidig begrip. Voor de één betekent crisis een (onoverkomelijke) ramp, zoals bijvoorbeeld de watersnood in 1953. Voor de ander kan een schokkende gebeurtenis, zoals het ongeluk in de Bijlmermeer, als crisis worden aangemerkt. Het failliet gaan van een bedrijf kan voor de eigenaar en/of de direct betrokken werknemers echter ook een crisis inhouden.

Wanneer het begrip crisis wordt gedefinieerd blijkt er een onderscheid gemaakt te kunnen worden naar niveaus, namelijk: macro- (tweede wereldoorlog), meso- (bijlmermeerramp) en microniveau (failliet gaan van een bedrijf). Het bereik van de crisis kan eveneens verschillen. Er wordt nu eenmaal een kleinere groep mensen getroffen door het failliet gaan van één bedrijf, dan het aantal mensen die bijvoorbeeld wordt getroffen door oorlogen. Een kleiner bereik van de crisis zegt echter niets over de intensiteit daarvan.

#### Crisis en veiligheid

Om crises te voorkomen dient onder andere de veiligheid in de samenleving op allerlei gebieden te worden gegarandeerd. Voor deze veiligheid is niet alleen de overheid verantwoordelijk. Steeds meer wordt aandacht besteed aan medeverantwoordelijkheid van maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en burgers.

Met name is de criminaliteit gericht op het bedrijfsleven actueel. Er zijn verschillende veiligheidsrisico's te noemen waarmee het bedrijfsleven kan worden geconfronteerd, zoals:

- geografische risico's als overstromingen en aardbevingen;
- buitenlandse risico's zoals bijvoorbeeld kerncentrales;
- transportrisico's zoals het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- interne en externe fraude;
- computercriminaliteit;
- milieucriminaliteit;
- brandstichting/bomplaatsing/aanslagen/terreur;
- industriële ongevallen.

Deze veiligheidsrisico's kunnen, wanneer zij zich voordoen, een crisis tot

# Het nationale platform voor criminaliteitsbeheersing

## Crisis: waar hebben we het eigenlijk over?

gevolg hebben met een groot bereik. Milieucriminaliteit kan er toe leiden dat ons drinkwater wordt vervuild, dat er gifbelten ontstaan. De criminaliteit raakt daarbij niet alleen bedrijven, maar ook personen in de samenleving. Het is daarom belangrijk dat eraandacht wordt besteed aan de veiligheid van het bedrijfsleven.

Het bedrijfsleven raakte in 1987 naar aanleiding van de makrobranden en de aanslagen op Shell-stations des te meer overtuigd dat een beleid gemaakt moest worden ten aanzien van hun veiligheid. Deze overtuiging leidde in 1992 tot het oprichten van een Nationaal Platform voor Criminaliteitsbeheersing. De oprichting daarvan had echter heel wat voeten in de aarde. Het heeft maar liefst vijf jaar geduurd voordat het platform van de grond kwam.

#### 1987-1992: het ontstaan van het platform

Het nationaal platform voor criminaliteitsbeheersing vindt zijn oorsprong in de gemengde projectgroep 'Overheid/Bedrijfsleven', beter bekend als de 'commissie-Schouten'. Deze commissie, onder voorzitterschap van de burgemeester van Wassenaar, is in 1987 door de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken in het leven geroepen. Een jaar later werden door de projectgroep meerdere aanbevelingen en beschouwingen over risico-analyse, crisisbeheersing, voorlichting, preventie, verzekering en informatie-uitwisseling in een rapport gepubliceerd. De belangrijkste aanbeveling betrof het instellen van een gezamenlijk informatiepunt voor de uitwisseling en evaluatie van informatie over incidenten, dreigingen en tendensen van ernstige criminaliteit gericht tegen het bedrijfsleven.

De commissie van Ommeren, voorgezeten door een lid van de ABN-AMRO bank, werd ingesteld door de Raad van Centrale Ondernemersorganisaties

(RCO) om dit voorstel uit te voeren. In 1990 kwam de commissie tot de conclusie dat het opzetten van een informatiepunt om verschillende redenen niet haalbaar was. Op dat moment was er sprake van een wederzijds wantrouwen tussen de overheid en het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven wilde aan de ene kant liever niet dat de overheid zich met het bedrijfsleven bemoeide. Anderzijds wilde zij echter wel dat de overheid zou ingrijpen bij noodsituaties. Aan de kant van de overheid bestond er echter onduidelijkheid wat onder noodsituaties moest worden verstaan en ook over wat er dan precies van de overheid werd verwacht, mochten zulke situaties zich voordoen. Een andere reden waarom de tijd nog niet rijp was voor een informatiepunt was dat de grote bedrijven weliswaar iets op het gebied van veiligheid willen regelen, maar dat de

## Door de brede opzet van het platform op nationaal niveau kan de problematiek aangaande criminaliteit goed worden overzien.

'kleine jongens' er nog niet aan toe zijn.

De gedachte dat samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven wenselijk was werkte toch door. Begin 1992 adviseerde de commissie van Ommeren daarom tot het oprichten van de instelling van een Nationaal Platform voor Criminaliteitsbeheersing, waarin alleen personen zouden worden opgenomen uit de toposities van het bedrijfsleven en de overheid. Belangrijke actoren zoals de VNG, vakbonden en de politieraad mochten daarbij natuurlijk niet ontbreken. Dit advies werd door het RCO overgenomen en als voorstel aan de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken voorgelegd. Het resultaat was de instelling van het platform op 23 juni

1992.

Het nationale platform voor criminaliteitsbeheersing moet worden gezien als een macro-aanpak voor risico's op micro- en meso-bedrijfsniveau. Deze macro-aanpak heeft als voordeel dat veel *macht* geconcentreerd is op een hoog bestuurs-niveau. Eveneens is er sprake van de zogenaamde *helicopter view*. Door de brede opzet van het platform op nationaal niveau kan de problematiek aangaande criminaliteit goed worden overzien.

#### 1993: het platform in crisis

Ruim anderhalf jaar na oprichting verkeert het platform in een impasse. Contact met het platform verloopt alleen nog via de secretaris, de heer Meyer. De andere leden hebben de secretaris te kennen gegeven dat zij even geen behoefte hebben om lastig gevallen te worden met vragen over het platform. Dedeelnemers van het platform zijn dan ook voor een aantal problemen komen te staan.

Eén van de grootste problemen waarvoor het platform zich gesteld ziet is het verkrijgen van duidelijkheid en consensus over het verzamelen van persoonsinformatie, welke als doel heeft (potentiële) criminelen op te sporen. Er doet zich een spanning voor tussen *instrumentaliteit* en *rechtsbescherming*. Enerzijds hebben verschillende instellingen behoefte aan het verzamelen van

informatie over personen. Doel van deze informatie is om (potentiële) criminelen vroegtijdig op te sporen, zodat de criminaliteit kan worden ingeperkt. Anderzijds komt echter de vraag hoe ver men bij deze informatieverzameling kan gaan. Daarbij moet niet alleen worden gedacht aan de wettelijke component, maar vooral ook aan de ethische. De publiek-private criminaliteitsbeheersing mag niet op gespannen voet komen te staan met de privacy-wetgeving.

## Bedrijven staan zeer wantrouwend tegenover allerlei samenwerkingsvormen met betrekking tot criminaliteitsbeheersing

Een ander probleem is dat het onderwerp criminaliteit bij bedrijven erg gevoelig ligt. Bedrijven staan zeer wantrouwend tegenover allerlei samenwerkingsvormen met betrekking tot criminaliteitsbeheersing, omdat men zich daarvoor nu eenmaal kwetsbaar moet opstellen. Uit de lage aangiftecijfers bij de politie door bedrijven bij een gepleegd delict blijkt dat bedrijven liever niet aan de buitenwereld kenbaar maken dat zij zijn getroffen door criminaliteit.

Het is voor een bedrijf dus belangrijk hoe vertrouwelijk men met de informatie omgaat. Wanneer geheimhouding niet voldoende wordt gegarandeerd, dan zal het bedrijf niet snel over gaan tot het leveren van informatie. Het platform heeft deze garantie nog niet voldoende kunnen geven.

Tenslotte kan als probleem worden gezien dat onduidelijkheid bestaat over het precieze doel van het platform, evenals het hoe en wat met betrekking tot de uitvoering. Het grote aantal vertegenwoordigers uit zowel het bedrijfsleven als de overheid, ieder met hun eigen belangen, zou hier debet aan kunnen zijn.

#### Slot

Onduidelijkheid en dissensus over hoe de persoonsinformatie-verzameling zich moest gaan voltrekken was één van de redenen waarom de commissie van Ommeren besloot dat de tijd nog niet rijp was voor een informatiepunt tussen de overheid en bedrijfsleven. Het platform voor criminaliteitsbeheersing is daarom te interpreteren als een slap aftreksel van wat het informatiepunt had moeten zijn. Naar mijn mening is het platform er echter na een jaar functioneren achter gekomen dat het issue omtrent de persoonsinformatie niet gemakkelijk ontlopen kan worden. Dit zou wel eens de belangrijkste rede kunnen zijn waarom het platform in een tijdelijke crisis terecht is gekomen.

